

Til Klima- og miljødepartementet
Høringsreferanse: 26/2297

Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Lier

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026–2030

Naturvernforbundet i Lier (NiL) viser til regjeringens forslag til *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026–2030*.

NiL støtter hovedretningen i planen. Tilstanden i Oslofjorden er alvorlig, og det er positivt at regjeringen setter tydeligere mål for blant annet nitrogenreduksjon, naturrestaurering og stans i videre nedbygging av strandsonen og gruntvannsområdene.

Men nettopp alvoret gjør at NiL mener planen må forsterkes.

Oslofjordens problemer skyldes ikke først og fremst mangel på kunnskap. Vi vet mye om årsakene, og vi kjenner mange av tiltakene som må gjennomføres. Utfordringen er at beslutningene fortsatt i for stor grad tas sektorvis, kommunevis og prosjektsvis.

Oslofjorden er ett sammenhengende økosystem. Den må også forvaltes som ett.

For NiL peker særlig tre paradokser seg ut:

Det økonomiske paradokset: Staten stiller nødvendige miljøkrav for å redde en nasjonal naturverdi, mens en stor del av investeringskostnadene havner hos kommunene og deres VA-abonnenter.

Nitrogenparadokset: Kommuner og innbyggere skal investere milliardbeløp for å fjerne nitrogen fra avløpsvannet, samtidig som nye eller økte industrielle nitrogenutslipp kan tillates eller vurderes andre steder i det samme fjordsystemet.

Arealparadokset: Regjeringen vil stanse videre nedbygging av strandsonen og gruntvannsområdene, samtidig som presset på nettopp disse arealene fortsetter lokalt.

Disse paradoksene må den nye Oslofjordplanen bidra til å løse dersom den skal få den nødvendige effekten.

Innhold

1. [Nitrogen – elefanten i rommet](#)
2. [Nordbykollen viser hvor omfattende oppgaven er](#)
3. [En nasjonal naturkrise kan ikke finansieres som et lokalt VA-prosjekt](#)
4. [Norge har økonomisk handlefrihet – spørsmålet er prioritering](#)
5. [Milliarder til nitrogenrensing – samtidig som nye utslipp vurderes](#)
6. [Oslofjorden trenger et samlet nitrogenbudsjett](#)
7. [Stans nedbyggingen av strandsonen – i praksis, ikke bare på papiret](#)
8. [Gullaughalvøya er en prøvestein](#)
9. [Linnesstranda og den gjenværende strandsonen innerst i Drammensfjorden må bevares](#)
10. [Bevar først – restaurer deretter](#)
11. [Planen må finansieres – ikke bare vedtas](#)

[NiLs hovedkrav](#)

[Avslutning – vi har ikke råd til å vente](#)

[Kilder og grunnlagsmateriale](#)

1. Nitrogen – “elefanten i rommet”

Nitrogenbelastningen er en av de viktigste årsakene til Oslofjordens alvorlige miljøtilstand.

Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag fra 2026 viser at den viktigste menneskeskapte tilførselen fra land til Oslofjorden kommer fra nitrogen, særlig nitrat og ammonium. Modelleringen viser at **tilførslene av nitrat må reduseres med 30–40 prosent sammenlignet med den modellerte perioden 2017–2019**. En slik reduksjon vil bidra til at størstedelen av Oslofjorden kan oppnå god tilstand for ulike nitrogenindikatorer.

Dette er en formidabel oppgave. Nitrogen kommer blant annet fra kommunalt avløp, jordbruk og industri. Tiltakene må derfor ses i sammenheng og gjennomføres på tvers av sektorer.

NiL mener samtidig at flere viktige vurderinger i planforslaget skyves for langt fram i tid. Blant annet skal modellerte tiltak og eventuelle ytterligere tiltak på avløpsområdet utredes fram mot 2028. Også flere tiltak på jordbruksområdet har frist i 2028.

Når miljøtilstanden allerede er alvorlig, må tiltak der kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig kunne gjennomføres raskere.

Oslofjorden trenger ikke først og fremst flere år med erkjennelse. Den trenger utslippsreduksjoner.

Regjeringen bør derfor etablere konkrete og målbare delmål for reduksjon av nitrogenbelastningen fram mot 2030.

2. Nordbykollen viser hvor omfattende oppgaven er

Drammen, Lier og Asker kommuner står foran en av de største miljøinvesteringene i vår region på mange år.

Kommunenes eget forprosjekt for Nordbykollen renseanlegg slår fast at det er nødvendig å redusere nitrogentilførselen til Drammensfjorden og Oslofjorden for å bedre vannkvaliteten og den økologiske tilstanden. Dagens renseanlegg i Drammensregionen vil ikke kunne tilfredsstille de varslede nye kravene til nitrogenfjerning.

Det nye regionale anlegget skal erstatte tre renseanlegg i Drammen, Lillesand renseanlegg og etter hvert ytterligere tre mindre renseanlegg i Lier, samt Lahell renseanlegg i Asker. Målet er at avløpsvannet skal være framført til det nye anlegget innen **2032**.

Forprosjektet legger til grunn at nitrogenmengden skal reduseres med minst **85 prosent**, og at utslippet ikke skal overstige 6 mg totalnitrogen per liter som årsgjennomsnitt.

Dette koster.

For den anbefalte MBBR-løsningen er forventet investeringskostnad (P50) beregnet til **3,782 milliarder kroner ekskl. mva.**, mens P85-kostnadsrammen er **4,184 milliarder kroner**.

Med råtnetanker og framtidig kvartærrensing øker forventet investering til om lag **4,604 milliarder kroner**.

Heller ikke dette er hele den regionale regningen. Planlegging og bygging av nødvendige overføringssystemer fram til Kobbervikdalen og Solumstrand gjennomføres som egne prosjekter av de enkelte kommunene.

Nordbykollen viser derfor svært konkret størrelsesordenen på investeringene som må gjennomføres for å redusere belastningen på Drammensfjorden og Oslofjorden.

3. En nasjonal naturkrise kan ikke finansieres som et lokalt VA-prosjekt

NiL har ikke funnet en offentlig tilgjengelig prognose som isolerer hvilken effekt Nordbykollen renseanlegg vil få på VA-gebyret for den enkelte husstand i Lier. Vi vil derfor ikke spekulere i konkrete framtidige gebyrbeløp.

Men retningen er tydelig.

Samfunnsøkonomisk Analyse har på oppdrag fra Huseierne kartlagt prognosene for VA-gebyrene i 84 kommuner. Beregningene viser en gjennomsnittlig økning

på **24 prosent fra 2025 til 2029**, inkludert merverdiavgift. Strengere krav til rensing av avløpsvann før utslipp til Oslofjorden trekkes fram som en av årsakene. 11 av de 20 kommunene med høyest beregnede VA-gebyrer i 2029 ligger i Oslofjordens nedbørfelt.

Norsk Vann har samtidig beregnet det forventede kommunale investeringsbehovet for vann og avløp i Norge i perioden 2025–2045 til om lag **416 milliarder kroner**. Rapporten peker blant annet på strengere rensekraft, herunder nitrogenrensing til Oslofjorden, som en viktig kostnadsdriver.

Dette reiser et grunnleggende fordelingspolitisk spørsmål:

Hvor stor del av kostnaden ved å redde en nasjonal naturverdi som Oslofjorden skal legges på den enkelte husstands kommunale VA-regning?

NiL mener staten må ta en vesentlig større del av investeringskostnadene.

Det handler ikke om å frita kommunene eller abonnentene for ethvert ansvar. Det handler om å erkjenne at Oslofjordens økologiske krise er et nasjonalt problem, at staten stiller kravene, og at miljøgevinsten kommer hele samfunnet og framtidige generasjoner til gode.

Større statlig medfinansiering kan samtidig bidra til raskere gjennomføring.

En nasjonal naturkrise kan ikke i hovedsak finansieres som et lokalt kommunalt VA-prosjekt.

4. Norge har økonomisk handlefrihet – spørsmålet er prioritering

NiL mener det er legitimt å spørre hvorfor Norge, med sin svært sterke statlige finansielle stilling, ikke prioriterer en kraftigere nasjonal satsing på Oslofjorden.

Dette må samtidig uttrykkes økonomisk redelig.

NiL foreslår ikke at kommunene skal hente penger direkte fra Statens pensjonsfond utland. Fondsmidlene inngår i den ordinære budsjettprosessen og kan bare overføres til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget. Handlingsregelen innebærer at bruken av fondsmidler over tid skal følge forventet realavkastning, anslått til tre prosent.

Spørsmålet handler derfor om **nasjonale prioriteringer innenfor det finanspolitiske rammeverket**.

NiL ber regjeringen bruke det økonomiske handlingsrommet Norge faktisk har til å etablere et flerårig **nasjonalt Oslofjordløft** over statsbudsjettet.

Et slikt løft bør særlig bidra til nitrogenrensing, nødvendig avløpsinfrastruktur og naturrestaurering. Statlige midler bør utformes slik at de utløser og fremskynder tiltak, ikke bare erstatter investeringer kommunene uansett ville gjennomført.

Stortinget ba 20. juni 2025 regjeringen om å fremme en ny tiltaksplan «med økonomiske og andre virkemidler som bidrar til en renere Oslofjord». NiL mener dette må få et reelt økonomisk innhold.

5. Milliarder til nitrogenrensing – samtidig som nye utslipp vurderes

Her blir en grunnleggende svakhet ved en fragmentert miljøpolitikk særlig tydelig.

På innsiden av Hurumlandet skal kommunene investere milliardbeløp i Nordbykollen for blant annet å fjerne nitrogen fra avløpsvannet før utslipp til Drammensfjorden.

På og utenfor Hurumlandet finnes samtidig industrivirksomhet med betydelige nitrogenutslipp.

Chemring Nobel på Sætre fikk opprinnelig en midlertidig ramme på opptil 200 tonn nitrogen per år for produksjonstoppåret 2027. Etter nye prognoser ble tillatelsen redusert. **Gjeldende mengdegrense er 95 tonn nitrogen per år fram til 1. januar 2028.** Etter 2027 skal nytt renseanlegg være på plass og utslippsnivået reduseres.

NiL anerkjenner de sikkerhets- og forsvarspolitiske hensynene som ligger bak økt produksjon. Poenget er et annet:

Nitrogenregnskapet for Oslofjorden må henge sammen.

Dette blir enda viktigere når det planlegges et nytt produksjonsanlegg for militære eksplosiver på Hurum.

Forsvarsbyggs planprogram slår ikke fast hva det framtidige utslippet vil bli. Det skal utredes. Men planprogrammet krever uttrykkelig spredningsmodellering og vurdering av hvordan utslipp av blant annet nitrogen kan påvirke vannkvalitet og økologisk tilstand i Oslofjorden. Utredningen skal også vurdere den samlede virkningen av produksjonsanlegget og andre eksisterende og planlagte inngrep samt behovet for utslippsreducerende og eventuelle kompenserende tiltak.

Det er nettopp denne helhetlige tilnærmingen NiL etterlyser for hele Oslofjorden.

På den ene siden av Hurumlandet skal kommuner og innbyggere investere milliarder i å redusere nitrogenbelastningen. På den andre siden vurderes virksomhet som kan tilføre nye utslipp til det samme sammenhengende fjordsystemet.

Vannet kjenner verken kommunegrenser, sektoransvar eller departementsgrenser.

6. Oslofjorden trenger et samlet nitrogenbudsjett

NiL foreslår derfor at regjeringen etablerer et offentlig og etterprøvbart **nitrogenbudsjett for hele Oslofjordens nedbørfelt og fjordsystem.**

Et slikt nitrogenregnskap bør vise:

- eksisterende nitrogenbelastning fra kommunalt avløp, jordbruk, industri og andre vesentlige kilder
- forventede reduksjoner fra vedtatte tiltak
- nye eller økte tillatte utslipp
- netto utvikling i den samlede belastningen
- utviklingen opp mot de økologiske målene for fjorden.

Dette vil gjøre det mulig å se konsekvensene av beslutninger som i dag treffes i forskjellige sektorer og på ulike forvaltningsnivåer.

NiL mener dessuten at et enkelt prinsipp bør legges til grunn:

Nye betydelige nitrogenutslipp skal som hovedregel ikke kunne spise opp miljøgevinsten som oppnås gjennom kostbare utslippsreduksjoner andre steder i Oslofjordsystemet.

Dersom tungtveiende samfunnshensyn gjør nye utslipp nødvendige, må beste tilgjengelige renseteknologi kreves, og myndighetene bør vurdere dokumenterte kompenserende utslippsreduksjoner.

Vi kan ikke rense Oslofjorden med den ene hånden og tillate at den forurenses på nytt med den andre.

7. Stans nedbyggingen av strandsonen – i praksis, ikke bare på papiret

NiL støtter sterkt regjeringens mål om å stanse videre nedbygging av strandsonen til sjø og gruntvannsområdene.

Regjeringens eget planforslag viser samtidig hvorfor det haster.

I perioden 2019–2022 ble det i gjennomsnitt søkt om om lag **800 tiltak i strandsonen hvert år**. Kommunene innvilger dispensasjon i **40 prosent av sakene der Statsforvalteren fraråder dispensasjon**. I 2023 og 2024 ble det gitt om lag 60 tillatelser årlig til nye bygninger i strandsonen, og rundt **75 prosent av disse tillatelsene ble gitt gjennom dispensasjon fra gjeldende planer**.

Regjeringens plan konstaterer selv at det ikke er tatt tilstrekkelig kraftfulle og overordnede grep, og at planen fra 2021 ikke har fungert etter hensikten når det gjelder byggeforbudet i strandsonen.

Dette er alvorlig.

Bit-for-bit-nedbygging kan hver for seg framstå som begrenset, men summen av boliger, veier, brygger, småbåthavner, utfyllinger, mudring og økt ferdsel kan være betydelig.

Hvis regjeringen mener alvor med å stanse videre nedbygging, må målet få praktiske konsekvenser i kommunal arealplanlegging, dispensasjonspraksis og statens oppfølging.

8. Gullaughalvøya er en prøvestein

For Naturvernforbundet i Lier er Gullaughalvøya et konkret eksempel på om ambisjonene i Oslofjordplanen faktisk får betydning lokalt.

I vårt tidligere høringssvar til kommunedelplanen for Gullaug har NiL understreket at **Engersandbukta, Gullaughalvøya, Linnestranda naturreservat, Lierelva og Drammensfjorden må vurderes som ett sammenhengende økologisk funksjonsområde.**

Områdene kan ikke vurderes isolert.

Linnestranda og de tilgrensende sjø- og jordbruksarealene er viktige for fuglelivet. Samtidig er den gjenværende strandsonen innerst i Drammensfjorden blitt stadig mer verdifull nettopp fordi så mye allerede er påvirket eller bygget ned.

Planer om omfattende bebyggelse, småbåthavn, økt ferdsel og andre inngrep på Gullaughalvøya må derfor vurderes opp mot den **samlede belastningen** på hele dette økologiske systemet.

Når regjeringens egen Oslofjordplan har som mål å stanse videre nedbygging av strandsonen og gruntvannsområdene, må dette også få betydning når konkrete utbyggingsplaner møter gjenværende naturverdier.

Ellers risikerer vi at staten restaurerer natur ett sted samtidig som fungerende natur bygges ned et annet.

9. Linnestranda og den gjenværende strandsonen innerst i Drammensfjorden må bevares

NiL mener det må legges særlig vekt på å beskytte Linnestranda naturreservat og områdene omkring reservatet mot økt samlet belastning.

Naturreservater eksisterer ikke i økologisk isolasjon. Fugler, fisk og andre arter forholder seg ikke til grensene på et vernekart.

Bufferområder, gruntvannsområder, næringssøksområder, trekkorridorer og tilgrensende landarealer kan være avgjørende for at selve verneområdet beholder sin økologiske funksjon.

NiL mener derfor at **resterende ubebygde strandsone innerst i Drammensfjorden må behandles som en stadig knappere naturressurs – ikke som en arealreserve for framtidig utbygging.**

Gullaughalvøya må bevares for framtidige generasjoner, og eventuell utvikling må skje på naturens premisser.

10. Bevar først – restaurer deretter

NiL støtter regjeringens ambisjon om betydelig mer naturrestaurering.

Men restaurering må ikke bli en begrunnelse for fortsatt nedbygging.

Det er som hovedregel både billigere, sikrere og økologisk bedre å bevare fungerende natur enn først å ødelegge den og senere forsøke å gjenskape naturverdiene.

Oslofjordplanen bør derfor bygge på et enkelt hierarki:

Unngå skade først. Begrens skade deretter. Restaurer der natur allerede er ødelagt.

Kort sagt:

Bevar først – restaurer deretter.

11. Planen må finansieres – ikke bare vedtas

Stortinget ba i juni 2025 regjeringen fremme en ny tiltaksplan med **økonomiske og andre virkemidler som bidrar til en renere Oslofjord.**

Dette er vesentlig.

Miljødirektoratets tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning er positiv. I 2026 er det bevilget over 100 millioner kroner til ordningen.

Men størrelsesordenen må ses opp mot investeringene kommunene faktisk står overfor. Nordbykollen alene har en forventet investeringskostnad på flere milliarder kroner, før alle kommunale overføringsprosjekter er inkludert.

En tiltaksplan uten tilstrekkelig finansiering risikerer derfor å bli en arbeidsliste hvor ansvaret fordeles, mens framdriften avhenger av framtidige budsjetter og kommunenes økonomiske gjennomføringsevne.

Det må følge en flerårig finansieringsplan med Oslofjordplanen.

NiLs hovedkrav

NiL ber regjeringen styrke den endelige Oslofjordplanen på følgende punkter:

1. **Nitrogenreduksjon må gis høyeste prioritet**, med konkrete og målbare delmål fram mot 2030.
2. **Tiltak må fremskyndes**. Der kunnskapsgrunnlaget allerede er tilstrekkelig, bør nødvendige tiltak ikke skyves til 2028 eller senere.
3. Det må etableres et **offentlig nitrogenbudsjett for hele Oslofjordens nedbørfelt og fjordsystem**, slik at utslippsreduksjoner og nye utslipp vurderes samlet.
4. **Nye betydelige nitrogenutslipp må ikke få spise opp miljøgevinsten av kostbare reduksjoner andre steder**. Der nye utslipp er nødvendige av tungtveiende samfunnshensyn, må beste tilgjengelige rensing og kompenserende reduksjoner vurderes.
5. Staten må etablere et **flerårig nasjonalt Oslofjordløft**, med vesentlig statlig medfinansiering av nitrogenrensing, nødvendig avløpsinfrastruktur og naturrestaurering.
6. Kostnadene ved å redde Oslofjorden må fordeles mer rettferdig. **En nasjonal naturkrise kan ikke i hovedsak finansieres gjennom lokale VA-gebyrer**.
7. Målet om å **stanse videre nedbygging av strandsonen og gruntvannsområdene må gis reell virkning** i arealforvaltningen og dispensasjonspraksisen.
8. Den gjenværende strandsonen innerst i Drammensfjorden må beskyttes mot ytterligere nedbygging.
9. **Gullaughalvøya, Linnesstranda, Engersandbukta, Lierelva og tilgrensende deler av Drammensfjorden må vurderes som et sammenhengende økologisk funksjonsområde**, hvor samlet belastning er avgjørende.
10. Planen må bygge på prinsippet **«Bevar først – restaurer deretter»**.
11. Regjeringen må sørge for **bedre samordning mellom sektorer og departementer**, slik at miljøgevinster oppnådd ett sted ikke undergraves av beslutninger i en annen sektor.
12. Det må følge en **konkret, flerårig finansieringsplan** med den endelige Oslofjordplanen.

Avslutning – vi har ikke råd til å vente

Oslofjorden er ikke bare et lokalt rekreasjonsområde. Den er et av Norges viktigste og mest belastede marine økosystemer.

Vi vet at tilstanden er alvorlig. Vi vet at nitrogenbelastningen må betydelig ned. Vi vet at kommunene står foran milliardinvesteringer i renseanlegg. Vi vet at strandsonen fortsatt bygges ned bit for bit. Og vi vet at natur som først er ødelagt, ofte er svært vanskelig eller umulig å gjenskape.

Da kan ikke hovedsvaret være flere utredninger, utsatte frister og en finansieringsmodell som skyver en uforholdsmessig stor del av regningen over på kommunene og deres innbyggere.

Det er samtidig vanskelig å forklare innbyggerne at de skal finansiere milliardinvesteringer for å fjerne nitrogen fra avløpsvannet i Drammensregionen dersom myndighetene ikke sikrer at nye utslipp andre steder i det samme fjordsystemet inngår i et samlet nitrogenregnskap.

Miljøpolitikken må henge sammen.

Oslofjordens problemer skyldes ikke mangel på enkeltstående miljøtiltak. En grunnleggende utfordring er at beslutningene fortsatt tas stykkevis og delt.

Skal Oslofjorden reddes, må staten begynne å forvalte den som det den faktisk er: ett sammenhengende økosystem.

Norge har kunnskapen, teknologien og de økonomiske forutsetningene.

Det vi nå trenger, er tempo, samordning, finansiering og politisk vilje.

Vi har ikke råd til å vente.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Lier

Kilder og grunnlagsmateriale

1. **Klima- og miljødepartementet (2026):** *Forslag til Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv 2026–2030*. Høringsreferanse 26/2297. Regjeringens høringsside og planforslag
2. **Miljødirektoratet (2026):** Oppdatert kunnskapsgrunnlag om miljøtilstanden i Oslofjorden og behovet for ytterligere tiltak, herunder modellberegninger av nødvendig reduksjon i nitrattilførselen. Oslofjorden må få flere miljøtiltak
3. **Drammen, Lier og Asker kommuner / Multiconsult, Asplan Viak og Envidan (2025):** *Forprosjekt Nordbykollen renseanlegg – Sammenstilling og anbefaling*, rev. 01, 01.07.2025. Grunnlag for opplysninger om nitrogenrensing, framdrift og investeringskostnader. Forprosjektet legger blant annet til grunn minst 85 prosent nitrogenfjerning.
4. **Norsk Vann (2025):** Rapport 294/2025, *Kommunalt investeringsbehov i vann og avløp 2025–2045*. Forventet nasjonalt investeringsbehov på om lag 416 mrd. kroner, blant annet som følge av fornyelsesbehov og strengere rensekrav. Norsk Vanns rapport 294/2025
5. **Samfunnsøkonomisk Analyse / Huseierne (2026):** *Prognose for vann- og avløpsgebyrer 2026–2029*. Grunnlag for omtalen av forventet utvikling i kommunale VA-gebyrer. Rapport om VA-gebyrer 2026–2029
6. **Klima- og miljødepartementet / Miljødirektoratet (2025–2026):** Opplysninger om Chemring Nobels utslippstillatelse på Sætre og redusert mengdegrense for nitrogen til 95 tonn per år fram til 1. januar 2028. Regjeringens omtale av Chemring Nobels utslipp
7. **Forsvarsbygg (2026):** *Planprogram – Nytt produksjonsanlegg for militære eksplosiver på Hurum*. Grunnlag for omtalen av mulige utslipp til Oslofjorden, nitrogen, samlet belastning og behovet for utslippsreducerende og eventuelle kompenserende tiltak. Forsvarsbyggs planprogram for Hurum
8. **Naturvernforbundet i Lier (2025):** *Høringssvar – kommunedelplan Gullaug*, 06.01.2025. Grunnlag for NiLs vurderinger av Gullaughalvøya, Linnesstranda naturreservat, Engersandbukta, Lierelva, strandsonen og samlet økologisk belastning. NiLs høringssvar om Gullaug.